16de JAARGANG — CURAÇAO DEN 30sten SEPTEMBER 1899. — No 822

AMIGOE DI CURAÇAO

WEEKBLAD VOOR DE CURAÇAOSCHE EILANDEN.

Dit Blad verschijnt elken Zaterdag.
Abonnementsprijs voor Curaçao, Bonaire en Aruba per drie maanden fl. 2, — met vooruitbetaling.
Voor het Buitenland per jaar fl. 10.—
Afzonderlijke nummers fl. 0,20.

BUREAU VAN DIT BLAD
PLEIN VAN PIETERMAAI, No 129

E Courant aki ta sali toer dia Sabra.
Su prijs di abonnement ta fl. 2, — pa tres luna pagar pa dilanti.
Pa lugarnan foi Curaçao, Bonaire, Aruba fl. 10,— pa anja.
Un number só fl. 0,20.

Curaçao, 29 September.

DE DOOD ALS BONDGENOOT.

Onder bovenstaanden titel vinden wij in *De Maasbode* van 25 Augustus een hoofdartikel, dat wij echter met hetzelfde voorbehoud als genoemd blad aan onze lezers aanbieden.

Men weet, Dreyfus werd door den krijgsraad te Rennes schuldig verklaard en tot tien jaar detentie veroordeeld. Hij teekende van dit vonnis appel aan, doch trok later zijn eisch tot herziening van het vonnis des krijgsraads terug. Een telegraphisch bericht meldde ons deze week, dat aan Dreyfus gratie was geschonken.

De Maasbode dan schrijft:

Talllooze malen is, naar aanleiding van voorvallen in verband met de Dreyfus-zaak, de verontwaardigde uitroep gedaan: „Wat heerscht er in Frankrijk toch een diep bederf!"

En het kan helaas niet ontkend worden, dat na de Panama-schandalen de Dreyfuszaak vooral een somber schijnsel werpt over den lagen stand, dien de peilschaal der zedelijkheid in vele kringen van de Fransche republiek aanwijst.

Verdachtmaking, leugen, laster, niets wordt ontzien. Valschheid in geschrifte, ontucht en hazardspel vertoonen zich aan velen kant onder de talloozen, wier namen in het wereldproces van Rennes elkaar in verbijsterende menigte verdringen. Verraad, omkooperij, meineed scharen zich bij de andere gruwelen, die den walg wekken van alwie zedelijkheid en recht nog eerbiedigen.

De moord slechts ontbreekt nog, hoorden wij zeggen in een der dozijnen gesprekken, die men dagelijks over de Dreyfus-zaak verneemt.

Wij hopen het. Doch het valt niet te loochenen, dat er in sommiger oog reden bestaat voor den argwaan, dat ook dit uiterste niet vreemd is gebleven aan het verbitterd spel der hartstochten, hetwelk thans de Fransche republiek doorleeft. Ware het trouwens niet eenigszins verklaarbaar, dat, waar niet tegen omkooperij en eerroof en verraad en meineed wordt opgezien, men ook niet zou terugdeinzen voor het leven van den evenmensch?

Een feit, dat niet valt weg te cijferen, is althans, dat verscheidenen der voornaamste getuigen, die in het thans aanhangige Dreyfusproces licht hadden kunnen verschaffen, gestorven zijn, ofwel zoo ziek, dat zij niet voor de balie kunnen verschijnen.

Van zeer geachte en bevoegde zijde, die eene in Nederland zeldzaam diepe kennis heeft van het gansche verloop en alle bijzonderheden der Dreyfus-zaak, ontvangen wij het volgend staatje.

Hoewel wij, evenmin als de bedoelde inzender, willen geacht worden in al de hieronder genoemde gevallen aan misdaad te denken — en speciaal ten opzichte van het 6e maken wij alle voorbehoud — levert het lijstje toch eene zoodanige aaneenschakeling van toevalligheden, dat wij meenden het onzen lezers niet te mogen onthouden. Het luidt:

1°. Kolonel Sandherr, chef van den inlichtingsdienst in 1894, die dus van het Dreyfus-proces alle fijnheden kende; dien — nog immer staat dit getuigenis, luidens zijn weduwe en zijn zwager — de Dreyfusards tevergeefs trachtten om te koopen in 1894; deze kolonel Sandherr sterft in 1895 onder verschijnselen, die dadelijk van vergiftiging deden spreken.

2°. Zekere Lemercier-Picard, een spion, op wien de Dreyfusards nu de vervaardiging van het stuk *cette canaille de D....* schuiven, wordt in Mei 1897 gevonden, opgehangen in zijn woning.

3°. Majoor d'Attel, die verklaarde de bekentenis van Dreyfus' schuld te hebben opgevangen uit den mond van Dreyfus zelf, wordt dood gevonden in den spoortrein (1896).

4°. Een afgevaardigde — ik meen, dat hij Hernonville heette — die verzekerde eveneens de bekentenissen te hebben gehoord, valt uit den trein (1898) en wordt dood opgenomen.

5°. Kolonel Henry wordt gevonden met afgesneden hals, nadat iemand hem bezocht had en gevraagd hen een paar uren alleen te laten. „Men" heeft nooit onderzocht, wie die „iemand" is geweest, die zeide van het ministerie van oorlog te komen, terwijl later bleek, dat niemand van het ministerie van oorlog naar Henry gezonden was.

6°. Felix Faure, die de revisie tegenhield, sterft onverwachts. Loubet volgt hem op, en de herziening gaat door.

Juist toen de geheim-secretaris, die Faure immer gezelschap hield, ten 1 ure 's middags afwezig was, werd de president bezocht door een onbekend heer. 's Avonds stierf Faure, en eene officiëele lijkschouwing heeft niet plaats gehad.

7°. De prefect van het Noorden, Laurenceau, zendt aan de regeering een rapport, meedeelend dat *millioenen* Frankrijk binnenstroomen voor bekende Dreyfusards. Hij waarschuwt Brisson *c. s.* Hij wordt afgezet en naar Parijs ontboden. Het is een Dinsdag. Hij meldt zich aan het ministerie van binnenlandsche zaken (Brisson) aan. Niet te spreken, Woensdag terugkeeren. Hij overnacht te Parijs. Den volgenden dag, in den morgen, gaat hij opnieuw naar het ministerie. Vlak voor de trappen van dit gebouw valt hij dood neer.

8°. Uit de getuigenissen van Mercier en Roget heeft men kunnen zien, welke gewichtige verklaringen de agent Guenée had kunnen afleggen; immers *hij* was het, die volhield van een militair attaché te Parijs te hebben vernomen (in Maart, April, Juni 1894), dat er een verrader was bij den generalen staf. — Welnu, Guenée stierf in 1899 (Juni) aan hevige krampen in de ingewanden.

9°. Niet anders verging het den Italiaanschen ambassadeur uit 1894, Ressmann, die in 1895 afgezet door Crispi, te Parijs bleef wonen. Hij stierf 14 dagen na Guenée. Het revisie-proces bracht aan het licht, dat hij veel over de zaak moet geweten hebben.

10°. Du Paty de Clam is doodziek uit de gevangenis gekomen (Aug. 99). Hij heeft aan zijn zoon gezegd: „Men heeft mij vergiftigd." Mogelijk overwint zijn forsche natuur in de worsteling met den dood. Men mag toch vragen, waarom de *beschuldigde* Dreyfus iederen dag zijn vrouw te Rennes in de gevangenis mocht ontvangen, terwijl Du Paty de Clam 6 weken lang in de gevangenis der *Cherche-Midi* (Parijs) vrouw noch kinderen mocht zien; tegen hem was enkel eene instructie geopend, die met een non-lieu eindigde. En na deze 6 weken komt hij met hevige leverontstekingen en krampen in de maag en ingewanden uit zijn kerker.

11°. Villan, die een zeer bezwarend getuigenis tegen Dreyfus heeft in te brengen, komt nu Aug. '99, zeer ziek te Rennes.

12°. Mertian de Müller verkeert in dezelfde omstandigheden. Hij is de man, die beweert te Potsdam de *Libre Parole* te hebben gezien in 's keizers kabinet met de bijgeschreven woorden: „Dreyfus ist gefangen." Hij komt naar Rennes om te getuigen, — hij is nu doodziek.

13°. Esterhazy nu in eens de bondgenoot der Dreyfusards, schuilt ach-

---

FEUILLETON.

HONOR I COMBATE.

(20)

Es flornan tabata reglar di un manera asina natural, imitando completamente Erna su moda di haci, koe ta haci hende comprendé koe é mester tabatin un estudio cuidadoso promer koe el a trahé.

Té ora koe olosji a bati diez ora, Erna a lamanta for di es sonjo koe é tabata den. El a cogé su mantel, el a bistié huntoe coe su petji. El a corré baha es trapi koe ta na meimei di cas liger i el a keda para den vestibulo ta botona su último boton di handschoen net ora koe un boroto a jega na su orea.

Poco-poco i ketoe el a sigi camna té koe el a mira un cabai pretoe sodar, coe su roeman riba djé. El a mira es moza i el a coemindé coe su sabla!

Ora es escadron a pasa, Erna a bai na es plaza, oenda catedral ta. El a sigi su camina pensando. Es saludo di flornan di su cas a hiba toer su pensamentoe na *Hartenstein*.

Dilanti es catedral el a hiza su cabez i el a bai den porta. El a drenta es iglesia, i el a pasa ai algun momentoe den oracion. Despues el a bolbé sali i sigi su camina.

Pronto el a jega na fin di su paseo, coe un gritoe di legria, senjora Glockner a bin contré.

—Com bai tanta? Erna tabata puntra brazando e senjora bieuw, kiko dokter a bisa awé?

—Excelente! Den toer caso lo mi mester keda aki algun dia. Awé pa di promer bez, dokter a bisa mi com maloe mi wowo tabata i koe mi tin di gradici curso feliz koe e enfermedad a toema, principalmente koe den principio mi a toema consego di un specialidad. Com spantar mi esposo lo no ta ainda!

—Si, tio, ta masjar bon, Erna a respondé, sacando es carta di *Amalienhof*.

El a bai na bentana i el a coeminza lezé.

Tantem koe é tabata leza asuntoe di cas, é tabata papia exactamente toer es palabranan di tio; ma ora el a jega na cabamentoe el a stop i dici cerando es carta:

—Na cabamentoe aki, tio ta bisa koe lo mi tené es flornan i é ta larga bisa bo, koe podiser pronto baron Steinfels lo bini personalmente bin informa di su estado di su protectora.

Es último participacion a poné tanta pensa un poco. Es relacion koe a coeminza poco-poco for di dia di enfermedad di Arnold den Hans Otto i Erna a ocupé basta, varios bez caba.

Su binimentoe na Münberg lo tin algoe di particular?

—Mi ta keré koe bo no ta tendé mi, tanta, Erna dici, ora senjora Von Glockner no a bolbé respondé riba su di dos pregunta. Lo mi kier sabi koe mi por fia bo mantel?

—Naturalmente bo por, tanta Marie a respondé hariendo. Kiko bo ta keré di hiba for di mi un otro biaha? Mi petji podiser?

—Nó, nó, Erna dici, un cos di bisti asina respetabel koe bo ta carga riba bo cabeinan di plata mi no ta desea.

—Kende lo bai coe bo mi jioe, Erich Neinstetten?

—Mi ta pidi bo, tanta, no keré koe toer camina koe mi mester bai koe té mester ta mi cavalier. Ta insoportabel com es Neinstetten ai ta considera mi como su propiedad; é no ta larga tampoco di terg mi. Si dokter no a bisa koe mester tené ciudao pa papa no bira peor, anto muchoe dia caba lo mi a caba coe né. Ta lástima koe Herman tin asina poco tempoe pa mi!

—Bo no sa mira Herman coe frecuencia?

Si loké su esposo a tendé na último bisjita na Münberg, anto es hoben oficial ta den mal mân. E tabata deseoso pa sabi koe Erna també tabata sabi algoe.

—Ta dependé tanta, Erna a respondé tristoe. Algun bez mi ta miré hopi dia solamente coe stranjero i despues é ta bini trobé dos bez pa dia. Ma é ta moenstra asina tantoe disgustoe pa un combersacion di cuater wowo, koe mi no ta risca di puntré nada. Na un balia of na un comementoe, ni un enamorado por poné mas atencion na mi koe né. Ta manera koe é kier moenstra mi toer clase di atencion, i koe su sentimentoenan a keda mescos pa mi.

***

Den bistir di balia, Erna Von Harteneck tabata para anochi di es dia aki, dilanti spiel den sala, drechando sinta i plooi di su bistir. Coe miedoe é tabata mira es lessenaar oenda es bouket di *Amalienhof* tabata para. Lo é hacié of nó? Olor di es flornan tabata jega dusji i agradabel cerca djé. Porfin el a saca su mân, el a kita algun flor, el a mara nan huntoe coe un pida hiloe di seda i el a hinké na su pechoe

Sintando den un stoel di zoja, Herman su wowo tabata sigi cada movecion di su roeman muger. Ora el a dirigié né i coe un profundo cumplimentoe el a pidié di doena su huicio.

—En berdad, Erna, é dici, bo ta bira dia pa dia mas graciosa. Mi no a corda, koe ainda unbez mas lo mi ta orguljoso di bo boeniteza. Awé bo ta moen-

ter den dooden Sandherr, — Picquart achter den dooden Henry,— Bertulus eveneens; — beiden ook achter den dooden Lemercier-Picard.

Nogmaals herhalen wij: geenszins geven wij bovenstaande opsomming als eene reeks van even zoovele misdaden tegen het leven.

Hadden we slechts te doen met enkele op zichzelf staande gevallen, ze zouden de aandacht niet trekken. Maar thans, nu vele dier gevallen inderdaad onder eigenaardige omstandigheden geschied zijn, en vooral nu men hier eene reeks heeft, beginnen ze ook den argwaan van sommige Fransche bladen te wekken.

Dit is zeker: als al deze sterfgevallen louter toevallig zijn, hebben de Dreyfusards een geheel bijzonder geluk gehad.

Het lugubere geluk van tot bondgenoot te hebben....den dood.

NIEUWSBERICHTEN.

CURACAO.

IN plaats van op den tweeden Dinsdag [10 October] zal de Gouverneur deze maand op den eersten Dinsdag (3 October) bezoeken afwachten.

De adjudant v. d. Gouverneur,

L. SCHUTTE.

Officieele berichten.

Bij Gouvernements-beschikking, 25 dezer maand, No. 558, is in stede van den heer A. HENRIQUEZ, de heer MORDY. S. L. MADURO, benoemd tot lid van de commissie van schatting der grondeigendommen op dit eiland voor de jaren 1900-1902.

***

Bij Gouvernements-beschikking, dd. 27 dezer maand, No. 560, is gedurende de afwezigheid met verlof van den heer P. BAEZ LAVASTIDA, de heer F. F. B. J. DE CASAS Y GANCEDO alhier belast met het geven van onderwijs in de Spaansche taal aan de Openbare Jongens- en Meisjesscholen alhier.

Havennieuws.

Zondagmiddag omstreeks twee uur is het Fransche oorlogsschip *Cécile*, Commandant JUBEL, komende van Martinique hier binnengevallen. Het schip wisselde *vóór* het binnenloopen saluutschoten met het Waterfort.

De *Cécile*, waarop zich de admiraal RICHARD bevindt, wiens vlaggeschip het is, meet 600 ton, is bemand met 562 koppen en voert 38 kanonnen.

Hedenmorgen is hier nog een ander Fransch oorlogsschip, de *Suchet*, binnengekomen.

***

Gisterenmorgen kwam hier binnen de Amerikaansche kruiser *Detroit*, Commandant J. M. HEMPHILL. Dit oorlogsschip 2089 ton metende is bemand met 248 koppen en heeft 21 stukken geschut.

In het Schottegat aangekomen, gaf het de gebruikelijke saluutschoten, die door het Waterfort beantwoord werden.

Posterij.

Lijst van onafgehaalde en onbestelbaar bevonden brieven :

Eustorgio Arrieta (2), Anet, Luis Elhuvier, Johana Heyer, Jaam Weendredal, Juan Pietri en een aan: Jesurum Penso.

Niet voor bestelling of verzending vatbaar een brief geadreseerd aan: David da Costa Gomez (ubi?)

Ingezonden Mededeelingen.

La Semana Cristiana Ilustrada.

Hemos tenido el gusto de recibir el número correspondiente al último jueves de esta hermosa publicación que nos permitimos recomendar á nuestros lectores como un excelente medio de adquirir á precio sumamente módico un magnífico año cristiano ilustrado con más de 400 bonitos grabados.

Precio por un año 8 fr. 50. Dirigirse á los señores Popelin Hnos., 3, rue Seguier.—Paris.

NEDERLAND.

Curaçao en Venezuela.

Men weet, welk een hersenschim een schrijver, zich teekenend *Un Venezuélien*, in *Le Nouveau Monde* achtervolgt. De man wil Curaçao ingelijfd zien bij Venezuela.

In het moederland gingen reeds van alle kanten protesten op ; ook uit Curaçao kwam een *Protest* van den Heer S. C. HENRIQUEZ. Wij lezen in het *Nieuws van den Dag* :

De Venezuelaan, die omtrent de annexatie van Curaçao bij Venezuela in de *Revue du Nouveau Monde* heeft geschreven, heeft waarlijk goed gedaan de anonimiteit te bewaren en zijn wensch in den vreemde te uiten ; hier of in Venezuela zou men hem als een erfstuk uit la Mancha hebben beschouwd.

Opdat een Curaçaonaar gezind zou zijn zich bij Venezuela aan te sluiten, moet hij van zijn zinnen beroofd zijn ; —zelfs in het belang van Venezuela is 't goed, dat Curaçao en ook Trinidad behooren aan Mogendheden, die wet en recht weten te eerbiedigen.

't Is wel waar, dat Nederland zich niet genoegzaam aan ons gelegen laat liggen, maar behartigen zijne mandatarissen juist altoos 'slands belangen niet gansch naar wensch, nooit of te nimmer zal 't bij één van hen in het hoofd komen om Curaçao als zijn privaat eigendom te beschouwen—wat op Venezuela sinds onheuglijke tijden wèl het geval is.

Zou iemand Venezuela naar zijn wetten beoordeelen, dan zou hij meenen, dat de gouden eeuw daar heerscht ; maar betracht hij van nabij hoe die wetten worden nageleefd, dan zou hij zich in de middeleeuwen verplaatst wanen.

Daar is feitelijk elk departement een leen- of erfpacht van den respectieven gouverneur en het gansche land eigendom van den president-autocraat.

Niettegenstaande de wetten den leden van het congres onschendbaarheid waarborgen, moesten—om maar iets te noemen—kort geleden, twee leden van het congres, de heeren Ayala en Pietri, hier zekerheid voor hun onschendbaarheid komen zoeken... enkel en alleen, omdat zij zich tegen het voorstel van den president—om twee oorlogsschepen aan te koopen—hadden verzet, omdat zij daarin niet anders zagen dan geldverspilling en een voorwendsel om het land te bestelen.

Reeds 36 jaren geleden hebben verstandige Venezuelanen het nut ingezien, dan uit eene moreele annexatie van Curaçao voor Venezuela was te trekken, en van toen tot heden zenden velen hunne kinderen hier voor hun opvoeding, opdat zij hier den Spaanschen tuimelgeest tegen Nederlandsche tucht zouden inruilen.

Op het oogenblik telt men bij de verschillende inrichtingen van onderwijs op Curaçao, tachtig jongelieden en zeven-en-dertig meisjes. En dat dit aantal thans, vergeleken met vroeger, betrekkelijk gering is, ligt voornamelijk aan den uiterst ongunstigen financiëelen toestand, waarin Venezuela verkeert. Het is niet onmogelijk, dat Curaçao en Venezuela eenmaal één worden, maar, voordat eene dergelijke vereeniging in het belang van beide kunne geschieden, zullen geslachten op geslachten elkander moeten opvolgen, en dàn nog zou beter zijn, dat Venezuela zich aan Curaçao annexeerde !

Koning Leopold in Nederland.

Omtrent het verblijf van den koning der Belgen in Nederland, wordt aan de *N. R. Ct.* o. m. het volgende gemeld :

Zondagochtend 27 Augustus reeds te half zeven kwam de tolk met een landauer op zij van het jacht (dat toen te Amsterdam lag) en toen maakte de koning een rijtoer van ongeveer zes uur door de stad. Eerst woonde Z. M. den dienst bij in de Eenhoornskerk in de Haarlemmerstraat. Niemand wist wat voornaam man zich onder het gehoor bevond.

---

stra boenita, bo wowonan ta brilja manera djamanta. I es flornan ai, sigur ta di Erich?

Erna a spanta. Si é keda ketoe, anto lo é keda coe es suposicion ai. Inboluntariamente é dici, ora el a bolbé bai na es spiel:

—Nó, es bouket aki ta di *Amalienhof*. Es koe Neinstetten ta manda toer dia ta ai.

Coe un sinjal indiferente di su mân, el a moenstra es bouket di camelia.

Es tono, koe el a papia coe né, a haci Herman hiza cara mira.

—Lo bo ofendé Erich, Erna, é dici reganjando. Podiser awor ta es momentoe favorabel pa recorda bo es combersacion koe nos tabatin es último dia di mi permision na *Hartenstein*. Bo no a loebida loké bo a priminti, Erna.

Mes ora a desaparecé es faccion alegre infantil for di cara di es moza: el a dirigié coe un cara serio na su roeman. Ata despues di un batimentoe liger, porta a abri i cara di senjor Neinstetten a presenta.

Erna a miré manera enemigoe i dici poco skerpi:

—Bo no a haja es criar aifor pa bisa koe bo ta ai?

—Mi no a corda! Hustamente asina impenetrabel koe ajera, Neinstetten tabata bofon. Ma mi no ta aki sin aprobacion superior. Bo tata, rabiador boenita, a autoriza mi di drenta. E tabatin es criar cerca djé.

Algun momentoe despues baron Arnold a drenta. Den es luz di bela é no tabata parcé maloe. Solemne el a jega cerca es compania chikitoe.

—Bo ta clar, Erna? Mi a haja Erich, ora mi tabata tendé Herman papia coe bo....Bo a loebida bo flornan.

Senjorita Von Harteneck a hiza su scouder inpaciente. Sin ningun atencion el a toema es bouket i tabata grunja bai afor.

Sea é kier of nó, ta Neinstetten mester a judé subi wagen. Sin papia un palabra nan a haci nan biaha corticoe. Erna tabata mira tristoe for di portal, su tata tabata regla su krali di jas i Herman tabata canta un wals.

Erich tabata trata, asina koe nan pasa dilanti un lanterne i koe su luz cai den wagen, di mira koe Erna ta miré. En bano: semper é tabata kita su bista for di Erich.

Por fin nan a jega. Nobleza di provincia a doena un fiesta den sala di nan club. Sirbidornan den bistir di diferente color tabata abri porta i conduci invitádonan té na trapi, koe ta bai den sala di ricibo.

Es sala grandi tabata jen caba. Un berdadero tesoro tabatin na bistir di damsnan, djamanta i prendanan briljante. Cabaljeronan i damsnan a ocupa parti di adilanti di sala. Nan tabata coeminda otro, critica na público i na secreto. Hobennan civil i oficial tabata sali for di gruponan, pa pidi aki un di es damsnan privilegiar pa balia, pidiendo otro dams coe menos gustoe.

Es damsnan mas bieuw a ocupa fin di sala na un lugar mas altoe. Condesa Roden tabata den nan, haciendo presidenta di Club na lugar di senjora di cas. Harteneck sigir pa Neinstetten a dirigi su pasónan cerca djé, loké a haci varios di es mozanan mira Erna.

Asina koe Erna a kita for di es presidenta, dos hoben elegante a bai cerca djé: baronesa Bergen i su roeman senjora Von Eichstet. Un relacion amistosa a cera den djé i senjorita Von Harteneck.

Es mozanan tabata para combersa, ora senjora Von Eichstet dici:

—Ta kiko? Ta kende ta trecé mi esposo ai? Mira, Marie, ki un presencia elegante, bo conocé es senjor ai, Erna?

Ma tabata el, koe a reconocé Hans Otto Steinfels, ora, coe un spantoe di legria el a miré bistir di politiek huntoe coe senjor Eichstett ta bai na condesa Roden i koe el a troca di su lugar. E tabata para caba den es hobennan, koe tabata bai balia, ora koe es roemannan tabata papia ainda coe otro.

Su presentamentoe inesperada a sorprendé. E no a keré, koe é tabata asina cerca. Apena é por a risca bira su cabez, i toch é tabata scucha coe masiar atencion koe ningun paso conocir ta bini, coe conviccion, koe é mester reconocé den toer otro paso. Distraido el a haci un senjal di consentimentoe coe es cabaljeronan koe tabata pidié su lista di compromiso pa baliamentoe; ata su coerazon a para un momentoe ketoe pa koe despues é bati coe dobbel forza, ata el a jega cerca djé i coe un compliment profundo é dici:

—Senjorita Erna, bo tin ainda algun pieza liber pa balia coe mi?

Es hoben oficial, koe hustamente a skirbi su nomber tras di cuadrilja den es boeki di pergamino, a doena na Steinfels koe tabatin su manoe extendi. Sin pidi Erna su consentimentoe, el a skirbi su nomber coe potlood na dos lugar riba un sinta di sedá koe tabata cologa né boeki i coe legria el a bin mira es moza.

—Bo no ta coeminda mi, senjorita?

—He, baron Steinfels, Erna a respondé, scondiendo su apuro, aki ta coestumber di pidi un dams permision promer koe bo por balia.

(*E ta sigi.*)

---o---

Voorts bezocht de koning onder meer het museum jhr. Six, dat anders op Zondag nooit open is; hij reed door de Jodenbuurt, waarvan het levendig Oostersch karakter hem bijzonder trof, bezocht de Portugeesche kerk, en uit de drukte van de Kalverstraat wandelde de koning het stille Bagijnehof in onder den indruk van het schilderachtige dier ouderwetsche trapjesgevels met de stemmige tuintjes, door hier en daar een Bagijntje in haar stemmige kleedij gestoffeerd. Voorts liep de Koning door Artis, steeds ongehinderd door officieel geleide; hij reed het Vondelpark door, en eindigde met een bezoek aan het Rijksmuseum.

Aan boord werd de lunch gebruikt. Dadelijk daarna ging de koning per spoor naar Haarlem en toen hij daar op de markt even wachtte op een rijtuig, dat hem over Bloemendaal naar IJmuiden zou brengen, herkenden enkele wandelaars hem en brachten hem met een "Vive le Roi" een kleine ovatie.

In IJmuiden lag het jacht, uit Amsterdam opgestoomd, in de nieuwe sluis, waar de *Alberta*, door beleefdheid van de betreffende ambtenaren, onmiddellijk kon doorvaren. En nu werd het jacht door den loods Simon Baak naar Rotterdam gebracht. Het vertrok om 6½ uur en kwam 's avonds te 11¼ uur daar aan de Parkkade.

De koning kwam herhaaldelijk op de brug om met den kapitein en den Hollandschen loods een praatje te maken.

Bij aankomst te Rotterdam trok de Vorst zich onmiddellijk in zijn slaapvertrek terug. Maar om halfzeven reed koning Leopold alweer uit, steeds begeleid door den tolk De Haas. In een flinken plasregen bezichtigde hij de havens en een deel van de stad. Te 7 uur 26 minuten ging Z. M. in een gewoon 1e klasse-rijtuig naar Den Haag, waar de koning met intendant en tolk zich door een alleronoogelijkst snordertje naar het Oranje-hotel in Scheveningen liet brengen, om daar zijn dochter, de aartshertogin weduwe Stephanie en haar kinderen te bezoeken. De ontvangst was er zeer hartelijk.

Na een half uur bracht het verweerde snordertje den koning door de Boschjes naar het station terug. De Vorst kwam juist op het nippertje voor den trein van 10 uur 12 min., en in der haast gelukte het den tolk nog twee leege plaatsen voor koning en intendant in een eerste-klasse rijtuig te vinden.

Koning Leopold wandelde Rotterdam door tot aan den Eendrachtsweg, stapte daar op de tram naar het Park, en te half twaalf stoomde de "Alberta" weer naar Ostende. Het jacht vaart onder Engelsche vlag.

De intendant reikte aan den loods S. Baak en aan den tolk Bernard de Haas een paar mooie getuigschriften uit.

BUITENLAND.

Rome.—Uit Rome wordt gemeld, dat de Russische regeering en het Vaticaan tot overeenstemming zijn gekomen, wat betreft de benoeming voor den nieuw te creëeren diplomatieken post van den H. Stoel te St. Petersburg. Mgr. Tarnassi, internuntius te 's Hage, zal dezen post bekleeden.

Het is waarschijnlijk, dat mgr. Tarnassi vóór zijn vertrek naar Peterhof een schitterende onderscheiding zal ontvangen, daar Leo XIII herhaaldelijk zijn hooge voldoening over de welgeslaagde bemoeïingen van den eminenten diplomaat heeft te kennen gegeven.

Frankrijk. — Kardinaal Richard heeft een herderlijken brief gezonden aan zijne geloovigen, waarin wordt voorgeschreven een acte van eerherstel, tot uitwissching van de heiligschennis in de kerk van den H. Josef.

Naar aanleiding van dit schrijven hadden in alle kerken en kapellen van Parijs groote plechtigheden plaats. Openbare gebeden van eerherstel zijn gestort. De kerken waren door politie afgezet. Er heeft zich geen enkel incident voorgedaan.

— In het *Journal des Débats*, een gematigd liberaal orgaan, wordt met veel nadruk gewaarschuwd tegen de anti-clericale ziekte-verschijnselen, welke zich weder op verschillende plaatsen in Frankrijk vertoonen.

Zoo is bijv. in onderscheidene provinciale staten de wensch uitgedrukt, dat de regeering zal overgaan tot de ontbinding, van de orde der Jezuïeten en andere niet-erkende congregaties.

Het *Journal des Débats* komt daartegen in verzet.

"Wanneer men let op hetgeen om ons heen voorvalt," zegt het liberale blad, "weigeren wij te erkennen, dat het hier bedoelde gevaar ons het meest bedreigt. Vóór acht dagen woedde het oproer in onze straten en bleek maar al te duidelijk, welk een geest van anarchie er rondwaart onder ons. Als men zulke feiten gadeslaat, weet men, vanwaar de revolutionaire beweging komt, die onze regeering behoort te breidelen.

„Bij inrichtingen van liefdadigheid werden de ruiten ingeworpen, enkel omdat die gestichten worden bestuurd door religieuzen. Een kerk werd zelfs geplunderd. Zulke feiten teekenen. Wij twijfelen niet, of deze daden worden afgekeurd door de Prov. Staten, die enkel de Jezuïeten zouden willen vervolgen. Maar wanneer eenmaal de vervolging begonnen is, heeft men het niet altijd in de hand haar te leiden of te temperen.

"In elk geval kan men thans het echte gevaar te gemakkelijker onderscheiden, daar het volstrekt geen moeite doet zich te verbergen. En de gebeurtenissen van 20 Augustus zijn een duidelijk verstaanbare les voor hen, wier begrip niet door hartstocht is verduisterd.

"Voorwaar, het oogenblik om het land weder door een vervolging van den godsdienst in beroering te brengen, is gelukkig gekozen!"

Duitschland. — De Katholiekendag te Neisse, de 46e algemeene vergadering van Duitschland's Katholieken, is met groote plechtigheid geopend.

Zondagavond 27 Augustus was de groote welkomstavond, welke door den voorzitter van het comité van voorbereiding, burgemeester Warmbrum, werd geopend met den gebruikelijke Christengroet: Geloofd zij Jesus Christus. Heette de burgemeester namens de burgerschap van Neisse den Katholieken welkom, in naam der geestelijkheid deed het de aartspriester Pischel.

Een lange rij welkomspeechen werden daarna uitgesproken door de vertegenwoordigers van verschillende vereenigingen uit alle steden van Duitschland, terwijl Duitschers in den vreemde eveneens afgevaardigden gezonden hadden.

De eerste algemeene vergadering zond een telegram van hulde en trouw aan keizer Wilhelm.

Zij werd geopend door president Spahn. Hij geeft een overzicht van hetgeen deze algemeene vergadering te doen staat, en brengt een woord van dank aan Z. Em. kardinaal Kopp voor diens tegenwoordigheid. Spreker herinnert aan het verlies van kardinaal Krementz en wijbisschop dr. Schmitz. Men is verzameld om een nieuw program af te werken, doch de geest der vergadering blijft dezelfde. Men strijdt voor Christus en Zijne Kerk en hierdoor moet de achting der tegenstanders worden verkregen.

Z. Em. kardinaal Kopp nam vervolgens het woord. Christus regnat, Christus vincit, Christus triumphat. Christus regnat blijve een eerste gedachte voor den Katholiek. Vooral wanneer hij het oog richt op Rome, waar de vrije geestelijke regeering van Christus Stedehouder is weggenomen door den roof van zijn tijdelijk goed.

Kardinaal Kopp vermaant vervolgens de vergaderden tot eenheid op politiek en sociaal terrein, opdat het Christelijk beginsel met meer kracht worde doorgevoerd.

Er heerschte op den Katholiekendag een levendige geest, een opgewekten zin, een warme geestdrift.

— Te Berlijn werd onder algemeene belangstelling ter aarde besteld het stoffelijk overschot van den grooten staatkundige en rechtsgeleerde Baron Martin Eduard von Simson. Hij werd in 1810 uit Israëlietische ouders geboren, die tot het Protestantisme overgingen.

Zijn geheele leven was een reeks van onschatbare verdiensten op het gebied van staatkunde en rechtsgeleerdheid. De drie laatste Duitsche keizers erkenden die verdiensten door eervolle onderscheidingen en hooge staatsbetrekkingen. Ook de Duitsche Katholieken zullen hem immer dankbaar gedenken, daar hij zich nooit een voorstander heeft getoond van den Kulturkampf, die in vollen gang was, toen Baron von Simson president was van den Rijksdag.

Amerika. — De heer Henderson, de speaker (voorzitter) der Kamer is der nieuwe politiek, welke men met den naam van „imperialisme" aanduidt, vijandig gezind. Althans in den zin waarin de *jingo*-partij haar opvat. Hij heeft dit rond en duidelijk laten blijken in een onderhoud met een reporter der *New York Tribune*.

„Ik keur de *expansie-politiek* goed — zeide de heer Henderson — als zij wordt gevolgd op eene wettelijke en eerlijke wijze. Maar ik geloof niet, dat men eene natie kan dwingen voor iets sympathie te gevoelen, noch dat het geoorloofd is de Amerikaansche vaderlandsliefde door middel van geweervuur in andere landen te verspreiden.

Zoolang de Amerikaansche vlag het zinnebeeld der vrijheid is, zal zij nooit meer over een volk van slaven wapperen.

Zoo gauw de Spaansche vloot voor Manilla verwoest was door admiraal Dewey had men dezen naar Cuba moeten sturen, om de plannen, die het Congres te Washington zeide te beoogen, namelijk het verdrijven der Spanjaarden uit de Cubaansche wateren, te helpen uitvoeren.

Maar men heeft de groote fout begaan hem op de Philippijnen te laten. Naar mijne meening is het beste, te onderhandelen met de Philippinos, om Manilla als vlootstation te verkrijgen, en hun hulp te beloven in het stichten eener Republiek voor hen zelf. De Vereenigde Staten zouden hen dan moeten beschermen tegen iedere buitenlandsche inmenging, en de Philippinos zouden ons moeten beloven de twintig millioen dollar te verschaffen welke Spanje van ons heeft gekregen, zonder er recht op te hebben."

Dat is, zegt de *Catholic Standard and Times*, eerlijk en moedig gesproken. Wanneer deze edele gevoelens de drijfveeren onzer politiek waren geweest na het einde van den oorlog voor Cuba, zouden wij de verwoestingen niet beleefd hebben, welke sinds dien hebben plaats gehad.

— Ten bewijze, datde positie der Amerikanen op de Philippijnen zoo rooskleurig niet is, als men wel zou opmaken uit de blufferige berichten, die van daaruit naar Washington en de wereld over gezeind worden, kunnen de volgende aanteekeningen dienen, getrokken uit een schrijven van een Amerikaanschen correspondent, getuige van de feiten, die hij mededeelt.

Zoolang de oorlog nu duurt hebben de Amerikanen een stukje land veroverd van omstreeks 16 uren lang en 2 à 3 uren breed ten N. en Z. van Manilla, (dus een grondgebied omtrent zoo groot als Curaçao.) Verschillende plaatsen buiten dat gebied door Lawton genomen op een verkenningstocht naar het Noorden gingen weder verloren, behalve Baliuag.

Pasig, de tweede stad van Luzon, werd genomen, ging weder verloren en moest heroverd worden en nu met mer moeite en verliezen van den kant der Amerikanen. Santa Cruz en andere steden langs het meer, "La Laguna" waren eveneens een tijd lang in handen der Amerikanen; doch moesten prijs gegeven worden. Hetzelfde geschiedde met San Isidoro, dat nu weder in de macht der insurgenten is, welke er hun hoofdbestuur gevestigd hebben. Hun bestuur regelt niet alleen op eene voortreffelijke wijze hunne krijgsverrichtingen, maar zorgt tevens voor eene geregelde bebouwing der rijstvelden, zoodat men nooit behoeft te vreezen voor gebrek aan levensmiddelen. Daarbij beschikken zij over eene spoorbaan van cerca 90 mijlen, die hun uitstekende diensten bewijst bij het vervoer van troepen en levensmiddelen. De Amerikanen hebben het in dit tropisch klimaat, waarvoor hunne geheele uitrusting totaal ongeschikt is, zwaar te verantwoorden. Voortdurend worden ze verontrust door de opstandelingen, die nu teruggedreven worden in hunne ongenaakbare wouden en bergen, doch straks weer te voorschijn komen, om het verlorene te hernemen en hun tergend spel te hervatten. De gezondheidstoestand onder de Amerikaansche troepen moet ook verre van bevredigend zijn. De correspondent schat het aantal zieken in de hospitalen op 5000.

Dat bij zoo'n groot aantal zieken de verpleging in de hospitalen te wenschen overlaat is licht te begrijpen.

De taktiek tot dusverre door de Amerikanen gevolgd heeft, wel verre van den inlander tot onderwerping te brengen of eenige vrees aan te jagen hem daarentegen nog stouter en driester gemaakt. Voeg daar nog bij, dat door brandstichting en wreedheden, door de Amerikanen bedreven, de afkeer van het volk tegen de Yankees is toegenomen, dan kan men zich een denkbeeld vormen van het reuzenwerk, dat dezen nog te wachten staat. 100,000 man zou men noodig hebben om den geheelen archipel tot onderwerping te brengen.

Engeland. — Over de wijz waarop Chamberlain tusschen Engeland en Transvaal een oorlog mogelijk maakt, licht ons weer een rede in, door den Engelschen staatsman gehouden bij gelegenheid van een receptie op zijn buitenverblijf Highbury. De minister betreurde het, dat men niettegenstaande de onderhandelingen, die met president Kruger gevoerd zijn in de laatste drie maanden, weinig vooruitkomt, en dat de crisis nog niet is geëindigd. Kruger doet aanbiedingen, waarvan hij weet, dat ze onaannemelijk zijn, of weigert aan Engeland het recht toe te kennen om den aard der door hem gedane voorstellen te bestudeeren. De Britsche regeering toont een geduld zonder wedergade in de betrekkingen tusschen een suzereine mogendheid en een vazalstaat. De door Engeland gevraagde hervormingen zijn door de geheele wereld aanvaard als billijk en rechtvaardig, en het is onmogelijk met minder genoegen te nemen. Aan Kruger is het om te beslissen tusschen oorlog en vrede. Indien Kruger het compromis, voorgesteld door sir Alfred Milner, had aangenomen, zou een zoo kritieke toestand niet zijn ontstaan. Mocht Kruger nog op het laatste oogenblik willen besluiten de gematigde hervormingen, die gevraagd worden aan te nemen, dan zou de moeilijkheid verdwijnen en de onafhankelijkheid van Transvaal zou verzekerd zijn. De toestand is te dreigend en van te gespannen aard om nog langer te kunnen duren, en als hij nog langer duurt, zal de Engelsche regeering zich niet te vreden stellen met de reeds aangeboden voorwaarden, doch maatregelen nemen, die definitief Engeland's oppermacht in Zuid-Afrika zouden vestigen. Indien de breuk, die wij met alle middelen hebben getracht te vermijden, zou ontstaan, zijn wij er zeker van, dat wij den steun hebben van geheel het rijk.

Dat echter niet allen door Chamberlain's geest zijn bezield, blijkt uit een artikel der *Daily Cronicle*:

Wij staan van ongezicht tot aangezicht tegenover een dier hevige crisis, die ons vermogen tot heerschen beproeven. Zal Zuid-Afrika een tweede Amerika worden of een tweede Canada? Zijn wij op het punt de Kaapkolonie te verliezen door te luisteren naar deze wilde sectarissen van Engelsch ras en taal? Of zullen wij onze heerschersgeest toonen door gelijkelijk te oordeelen tusschen Engelschen

en Hollanders — door dien vrede tusschen de rassen te brengen, die de voornaamste zegen is van ons bestuur? De teekenen zijn onheilspellend. De regeering aan de Kaap is stil, maar onvriendelijk en verloorloofd den doorvoer van ammunitie, die aan de Delagoabaai geweigerd wordt. De Natalsche Hollanders zijn rusteloos, en de paniek en het wantrouwen in die groote kolonie breiden zich uit. De Duitschers in Transvaal, die sympathiseeren met Hollanders, bieden vrijwilligersdiensten aan tegenover ons. Achter dat alles staat de zware muur der zwarte rassen, die den blanken man gadeslaan, zich wapenend ten strijd, en hun eigen tijd afwachten. Bewondert Chamberlain de vrucht van zijn eigen arbeid? Kan hij ten antwoord staan goede mannen in Zuid Afrika — mannen als de opperrechter Villiers en de Predikant Andrew Murray — die met afgrijzen het vooruitzicht van zulk een losgebroken hel aanschouwen, en slechts één gebed kunnen doen — dat God Zuid-Afrika moge sparen?

De crisis tusschen Engeland en Transvaal moet nu wel tot een einde komen. Doch niet in vredelievenden zin.

De rede van minister Chamberlain wordt door de Engelsche pers beschouwd als een soort ultimatum aan president Kruger. En als men nu voor waar houdt het bericht, dat het antwoord der Transvaalsche regeering op de laatste Engelsche nota reeds was ingekomen sinds eenigen tijd, en dan aanneemt, dat het besluit van den Engelschen ministerraad naar aanleiding dezer nota uitdrukking vond in de algemeene uitdrukkingen van oorlogszuchtigheid, welke Chamberlain in Birmingham uitsprak, dan mag men de toestand zeker als hoogst gespannen denken.

Nu meldt een *Reuter*-telegram dat de regeering van Transvaal aan den Engelschen agent zou verzekerd hebben, dat zij tot geen verdere schikkingen bereid is.

Altijd valt af te wachten, in hoever dit bericht waar is. Er zijn weinig redenen om er aan te twijfelen; doch daar het een zaak betreft van zoo hoog gewicht, en het altijd nog tijd genoeg is om te spreken van een oorlog tusschen Engeland en de Boeren-Republieken, willen we nadere bevestiging afwachten.

Intusschen kan niemand een antwoord, als Reuter seint, der Transvaalsche regeering toerekenen als een daad van vermetelheid. Wel is 't waarschijnlijk, dat er een oorlog uit volgen zal: maar 't schijnt, dat door de goudmannen nu toch eenmaal tot den oorlog is besloten, en waarom zou dan Transvaal dit spel van toegeven nog langer voortzetten? Vandaag geeft het toe, en morgen vinden de Engelschen weer iets nieuws.

Een toestand als thans heerschende is, beteekent voor Transvaal toch bijna hetzelfde als oorlog. De zaken staan stil; ongerustheid heerscht overal; de handelsgoederen worden in de havens teruggehouden, waar zij of bederven of groote sommen aan rente opmaken.

Belgie.— In België dreigen de socialisten met nieuwe onlusten, om de stemming over de kieswet te beletten. Men twijfelt er in Brussel niet aan of de straattooneelen van Juni zullen herbeginnen. Reeds hebben alle bondgenooten een wachtwoord ontvangen, en meetings in de open lucht zijn uitgeschreven voor bijna alle dagen der week.

In de rue Saint Michel is reeds de oorlogskreet geslaakt. Er waren nog wel weinig aanwezigen, maar die er waren staan bekend als de aanvoerders van het Juni-rumoer. Men wil de ontbinding der Kamers en het algemeen stemrecht.

Dat is het ordewoord voor het aanstaande oproer, maar aangezien dit te lang is om geschreeuwd te worden, zal men zich tevreden stellen met te brullen *à bas a la calotte!*

Er is nochtans iets, dat de socialisten toornig maakt: ditmaal doen de liberalen niet mee, men zegt zelfs dat zij de ontwerpen betoogingen afkeuren.

Men zal het dus moeten doen zonder de hulp der liberalen. In alle socialistische kringen hoort men tegen de liberalen uitvallen. Het zijn, zegt men, ondankbaren, verraders, verkochten en wat des te meer.

Ofschoon zonder de liberalen het oproer geen kans van slagen heeft, zal de revolutionnaire poging haren loop volgen volgens het plan, vastgesteld door de leiders der socialistische werkliedenpartij.

Zij zouden zelfs de woelingen tot de provincie willen uitbreiden; daarom hebben zij te Brussel een buitengewoon congres bijeengeroepen, waarheen de socialistische syndikaten en kringen van heel het land afgevaardigden zullen zenden.

Deze moeten het ordewoord van Brussel komen halen en het naar hunne gezellen overbrengen. De meest opgewondenen wilden eene algemeene werkstaking, maar het denkbeeld zou, zoo verzekert men, weinig bijval hebben gevonden bij de mijnwerkers.

Zij gevoelen nog te zeer de ellende, hun door de werkstaking van Mei opgeleverd. Zij hebben niet veel lust die pijnlijke roef opnieuw te beginnen.

De heer De Smet de Nayer is vast besloten de obstructie der minderheid te breken.

Als hij maar vast rekenen kan op de hulp der geheele rechterzijde, zal hem dit ook wel gelukken. Met den heer Beernaert als voorzitter kan men veel. Als maar niet een gedeelte der rechterzijde een steun geeft—zij het dan een indirecte—aan de rumoermakers van links.

ADVERTENTIEN.

DE INTEEKENING

is opengesteld op den

"Diccionario Papiamentoe-Hoelandés i Hoelandés-Papiamentoe

DOOR

ALFREDO F. SINTIAGO